Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JEAN RICHARD DE LA TOUR
της 15ης Ιουλίου 2021 [1]

**Υπόθεση C-431/20 P**

**Carlo Tognoli,**
**Emma Allione,**
**Luigi Alberto Colajanni,**
**Claudio Martelli,**
**Luciana Sbarbati,**
**Carla Dimatore, ως κληρονόμος του Mario Rigo,**
**Roberto Speciale,**
**Loris Torbesi, ως κληρονόμος του Eugenio Melandri,**
**Luciano Pettinari,**
**Pietro Di Prima,**
**Carla Barbarella,**
**Carlo Alberto Graziani,**
**Giorgio Rossetti,**
**Giacomo Porrazzini,**
**Guido Podestà,**
**Roberto Barzanti,**
**Rita Medici,**
**Aldo Arroni,**
**Franco Malerba,**
**Roberto Mezzaroma**
**κατά**

**Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου**

«Αίτηση αναιρέσεως – Ενιαίο καθεστώς των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου – Βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκλεγέντες σε ιταλικές περιφέρειες – Τροποποίηση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο – Πράξη δεκτική προσφυγής – Έννοια – Δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα – Υπόμνημα προσαρμογής της προσφυγής – Παραδεκτό»

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

## I. Εισαγωγή

1. Με την αίτηση αναιρέσεως, ο Carlo Tognoli και οι λοιποί αναιρεσείοντες ζητούν την αναίρεση της διάταξης του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 3ης Ιουλίου 2020, Tognoli κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου[2], με την οποία το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε ως προδήλως απαράδεκτες τις προσφυγές τους οι οποίες είχαν ως αίτημα την ακύρωση των σημειωμάτων της 11ης Απριλίου 2019 τα οποία εξέδωσε ο προϊστάμενος της μονάδας «Αποζημιώσεις και Κοινωνικά Δικαιώματα των Βουλευτών» της Γενικής Διεύθυνσης (ΓΔ) Οικονομικών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την προσαρμογή του ποσού των συντάξεων που αυτοί λαμβάνουν[3] κατόπιν της έναρξης ισχύος, την 1η Ιανουαρίου 2019, της απόφασης 14/2018 του Ufficio di Presidenza della Camera dei deputati (προεδρείου της Βουλής, Ιταλία)[4].

2. Κατά των εν λόγω σημειωμάτων που απεστάλησαν σε αρκετούς πρώην βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή στους διαδόχους τους ασκήθηκαν πλείονες προσφυγές, τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο έκρινε προδήλως απαράδεκτες. Ενώπιον του Δικαστηρίου ασκήθηκαν αιτήσεις αναιρέσεως κατά των σχετικών αποφάσεων οι οποίες εκδόθηκαν την ίδια ημέρα και είχαν παρεμφερές περιεχόμενο[5].

3. Το Δικαστήριο καλείται επομένως να αποφανθεί επί των προϋποθέσεων υπό τις οποίες μπορούν να ασκηθούν προσφυγές κατά αποφάσεων του Κοινοβουλίου σχετικών με την αναθεώρηση των συντάξεων των βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι οποίες εκδίδονται στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας που δεν διέπεται από ειδική ρύθμιση.

4. Το ουσιώδες στοιχείο της ανάλυσης στην υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως και στην αίτηση αναιρέσεως στην υπόθεση C-408/20 P, τις οποίες το Δικαστήριο αποφάσισε να εξετάσει από κοινού, αφορά την έννοια «πράξη δεκτική προσφυγής» κατά την έννοια του άρθρου 263 ΣΛΕΕ[6].

## II. Το νομικό πλαίσιο

5. Το άρθρο 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου[7] ορίζει τα εξής:

«1. Οσάκις μια πράξη της οποίας ζητείται η ακύρωση αντικαθίσταται ή τροποποιείται από άλλη πράξη έχουσα το ίδιο αντικείμενο, ο προσφεύγων μπορεί, πριν από την περάτωση της προφορικής διαδικασίας ή πριν από την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου να αποφανθεί επί της διαφοράς

[2] T-395/19, T-396/19, T-405/19, T-408/19, T-419/19, T-423/19, T-424/19, T-428/19, T-433/19, T-437/19, T-443/19, T-455/19, T-458/19 έως T-462/19, T-464/19, T-469/19 και T-477/19, μη δημοσιευθείσα, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, EU:T:2020:302.

[3] Βλ. σημείο 11 των παρουσών προτάσεων.

[4] Στο εξής: απόφαση 14/2018.

[5] Πέραν της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως, το Δικαστήριο έχει επιληφθεί, συγχρόνως, της αιτήσεως αναιρέσεως την οποία άσκησε ένας άλλος πρώην βουλευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου [υπόθεση Poggiolini κατά Κοινοβουλίου (C-408/20 P)] κατά της διατάξεως της 3ης Ιουλίου 2020, Falqui και Poggiolini κατά Κοινοβουλίου (T-347/19 και T-348/19, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:303). Ενώπιον του Δικαστηρίου εκκρεμούν και άλλες αιτήσεις αναιρέσεως στις υποθέσεις Coppo Gavazzi κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου (C-725/20 P) και Santini κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου (C-198/21 P) με αντικείμενο πανομοιότυπα σημειώματα της 11ης Απριλίου 2019 ή της 8ης Μαΐου 2019. Οι εν λόγω αιτήσεις αναιρέσεως ασκήθηκαν, αντιστοίχως, κατά των αποφάσεων της 15ης Οκτωβρίου 2020, Coppo Gavazzi κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου (T-389/19 έως T-394/19, T-397/19, T-398/19, T-403/19, T-404/19, T-406/19, T-407/19, T-409/19 έως T-414/19, T-416/19 έως T-418/19, T-420/19 έως T-422/19, T-425/19 έως T-427/19, T-429/19 έως T-432/19, T-435/19, T-436/19, T-438/19 έως T-442/19, T-444/19 έως T-446/19, T-448/19, T-450/19 έως T-454/19, T-463/19 και T-465/19, EU:T:2020:494), καθώς και της 10ης Φεβρουαρίου 2021, Santini κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου (T-345/19, T-346/19, T-364/19 έως T-366/19, T-372/19 έως T-375/19 και T-385/19, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2021:78). Η έγγραφη διαδικασία στις ανωτέρω υποθέσεις δεν έχει ακόμη περατωθεί.

[6] Η έννοια αυτή αποτελεί το αντικείμενο του πρώτου λόγου της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως και του δεύτερου λόγου της αιτήσεως αναιρέσεως στην υπόθεση C-408/20 P. Η ανάλυσή μου στις δύο αυτές υποθέσεις θα είναι πανομοιότυπη.

[7] Διαθέσιμο στην ακόλουθη διαδικτυακή διεύθυνση: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-11/tra-doc-el-div-t-0000-2018-201810296-05_02.pdf.

χωρίς διεξαγωγή προφορικής διαδικασίας, να προσαρμόσει την προσφυγή του προκειμένου να ληφθεί υπόψη το νέο αυτό στοιχείο.

[…]

6. Χωρίς να προδικάζει την απόφαση που θα λάβει το Γενικό Δικαστήριο επί του παραδεκτού του υπομνήματος προσαρμογής της προσφυγής, ο πρόεδρος τάσσει στον καθού προθεσμία για να απαντήσει στο υπόμνημα προσαρμογής.

7. Ο πρόεδρος τάσσει, ενδεχομένως, προθεσμία στους παρεμβαίνοντες για να συμπληρώσουν τα υπομνήματα παρεμβάσεως λαμβάνοντας υπόψη το υπόμνημα προσαρμογής της προσφυγής και το υπόμνημα απαντήσεως. Προς τούτο, τα υπομνήματα αυτά επιδίδονται ταυτοχρόνως στους παρεμβαίνοντες.»

## III. Το ιστορικό της διαφοράς

6. Το ιστορικό της διαφοράς παρατίθεται στις σκέψεις 1 έως 9 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης και μπορεί να συνοψιστεί ως εξής.

7. Οι αναιρεσείοντες λαμβάνουν, ως πρώην μέλη του Κοινοβουλίου, εκλεγέντα στην Ιταλία, ή ως επιζώντες σύζυγοι των μελών αυτών, σύνταξη γήρατος, χορηγούμενη βάσει της ρύθμισης σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις των βουλευτών του Κοινοβουλίου, ή σύνταξη επιζώντων.

8. Με την απόφαση 14/2018, το προεδρείο της ιταλικής Βουλής αποφάσισε, στις 12 Ιουλίου 2018, τον εκ νέου υπολογισμό, σύμφωνα με το σύστημα εισφορών, του ποσού των συντάξεων των πρώην βουλευτών της ιταλικής Βουλής για τα έτη κοινοβουλευτικής θητείας έως την 31η Δεκεμβρίου 2011[8]. Βάσει των ανωτέρω, το ποσό των συντάξεων που καταβάλλονται στους εν λόγω βουλευτές ή στους επιζώντες συζύγους τους μειώθηκε από την 1η Ιανουαρίου 2019.

9. Το Κοινοβούλιο ενημέρωσε τους αναιρεσείοντες, με σχόλιο που προσετέθη στα εκκαθαριστικά σημειώματα σύνταξης του Ιανουαρίου του 2019, ότι το ποσό της σύνταξής τους ενδέχεται να αναθεωρηθεί κατ' εκτέλεση της απόφασης 14/2018 και ότι η αναθεώρηση αυτή ενδέχεται να συνεπάγεται ανάκτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

10. Με μη χρονολογημένο σημείωμα του προϊσταμένου της μονάδας «Αποζημιώσεις και Κοινωνικά Δικαιώματα των Βουλευτών» της ΓΔ Οικονομικών του Κοινοβουλίου, το οποίο προσαρτήθηκε στα εκκαθαριστικά σημειώματα σύνταξης του Φεβρουαρίου του 2019, οι αναιρεσείοντες ενημερώθηκαν ότι:

– η νομική υπηρεσία του Κοινοβουλίου είχε επιβεβαιώσει τη δυνατότητα αυτόματης εφαρμογής της απόφασης 14/2018 στην περίπτωσή τους·

– μόλις το Κοινοβούλιο θα ελάμβανε τις αναγκαίες πληροφορίες από την Camera dei deputati (Βουλή, Ιταλία), θα τους γνωστοποιούσε τον νέο καθορισμό των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων τους και θα προέβαινε στην ανάκτηση της ενδεχόμενης διαφοράς κατά τους επόμενους δώδεκα μήνες, και

[8] Στη σκέψη 3 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης διευκρινίζεται ότι η νομιμότητα της απόφασης αριθ. 14/2018 τελεί επί του παρόντος υπό εξέταση ενώπιον του Consiglio di giurisdizione della Camera dei deputati (νομικού συμβουλίου της Βουλής, Ιταλία).

– επρόκειτο να εκδοθεί επίσημη πράξη σχετικά με τον οριστικό καθορισμό των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων τους κατά της οποίας μπορούσαν να ασκήσουν προσφυγή βάσει του άρθρου 72 της απόφασης του προεδρείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 19ης Μαΐου και της 9ης Ιουλίου 2008 σχετικά με τα μέτρα εφαρμογής του καθεστώτος των βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου[9], ή προσφυγή ακυρώσεως βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ.

11. Με τα σημειώματα της 11ης Απριλίου 2019[10], ο εν λόγω προϊστάμενος μονάδας ενημέρωσε τους αναιρεσείοντες ότι, όπως είχε ανακοινώσει στο σημείωμα του Φεβρουαρίου του 2019:

– το ποσό των συντάξεών τους επρόκειτο να προσαρμοστεί, κατά το ποσό της μείωσης των ανάλογων συντάξεων που καταβάλλονται στην Ιταλία στους πρώην εθνικούς βουλευτές κατ' εφαρμογήν της απόφασης 14/2018, από τον Απρίλιο του 2019, με αναδρομική ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2019, σύμφωνα με τους όρους των σχεδίων καθορισμού των νέων ποσών των συντάξεων που διαβιβάζονταν προσαρτημένα στα εν λόγω σημειώματα, και

– τους παρεχόταν η δυνατότητα να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους εντός προθεσμίας 30 ημερών από την παραλαβή των εν λόγω σημειωμάτων και, σε περίπτωση μη υποβολής τέτοιων παρατηρήσεων, τα αποτελέσματα των σημειωμάτων αυτών θα θεωρούνταν οριστικά και θα συνεπάγονταν, μεταξύ άλλων, την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών για τους μήνες Ιανουάριο έως Μάρτιο του 2019.

12. Με ηλεκτρονικά μηνύματα που απέστειλαν μεταξύ 13 Μαΐου και 4 Ιουνίου 2019, οι αναιρεσείοντες υπέβαλαν τις παρατηρήσεις του στην αρμόδια υπηρεσία του Κοινοβουλίου.

13. Με ηλεκτρονικά μηνύματα που απέστειλε μεταξύ 22 Μαΐου και 24 Ιουνίου 2019, το Κοινοβούλιο επιβεβαίωσε ότι παρέλαβε τις εν λόγω παρατηρήσεις και επισήμανε στους αναιρεσείοντες ότι θα ελάμβαναν απάντηση μετά την εξέταση των επιχειρημάτων τους.

14. Με έγγραφα που φέρουν ημερομηνία μεταξύ 20 Ιουνίου και 23 Ιουλίου 2019, δηλαδή μετά την εκ μέρους των νυν αναιρεσειόντων άσκηση των προσφυγών πρωτοδίκως[11], ο προϊστάμενος της μονάδας «Αποζημιώσεις και Κοινωνικά Δικαιώματα των Βουλευτών» της ΓΔ Οικονομικών του Κοινοβουλίου ανέφερε ότι οι παρατηρήσεις των νυν αναιρεσειόντων δεν περιείχαν στοιχεία ικανά να δικαιολογήσουν αναθεώρηση της θέσης του Κοινοβουλίου, όπως αυτή είχε αποτυπωθεί στα επίμαχα σημειώματα, και, επομένως, τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα καθώς και το χρονοδιάγραμμα ανάκτησης των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, όπως αυτά υπολογίστηκαν εκ νέου και γνωστοποιήθηκαν προσαρτημένα στα εν λόγω σημειώματα, είχαν καταστεί οριστικά κατά την ημερομηνία κοινοποίησης των αποφάσεων αυτών.

15. Εντούτοις, κατά την ημερομηνία έκδοσης της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, το Κοινοβούλιο δεν είχε αποφανθεί οριστικά ως προς την περίπτωση του Eugenio Melandri (υπόθεση T-437/19), λόγω της ιδιαιτερότητας της συγκεκριμένης περίπτωσης.

9 ΕΕ 2009, C 159, σ. 1.

10 Στο εξής: επίμαχα σημειώματα.

11 Βλ. σημείο 16 των παρουσών προτάσεων. Μόνο στην περίπτωση της Emma Allione (υπόθεση T-396/19), η από 20 Ιουνίου 2019 απάντηση του Κοινοβουλίου είναι προγενέστερη της προσφυγής που κατατέθηκε στις 28 Ιουνίου 2019. Βλ., συναφώς, σκέψεις 10 και 12 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

## IV. Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη

16. Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου μεταξύ 28 Ιουνίου και 8 Ιουλίου 2019, οι νυν αναιρεσείοντες άσκησαν προσφυγές με αίτημα την ακύρωση των επίμαχων σημειωμάτων.

17. Στις 16, 19 και 24 Σεπτεμβρίου 2019 το Κοινοβούλιο προέβαλε, με χωριστά δικόγραφα, ένσταση απαραδέκτου των εν λόγω προσφυγών.

18. Μεταξύ 19 Σεπτεμβρίου και 4 Οκτωβρίου 2019 οι νυν αναιρεσείοντες, πλην της E. Allione (υπόθεση T-396/19) και του E. Melandri (υπόθεση T-437/19), κατέθεσαν υπομνήματα προσαρμογής των αντιστοίχων προσφυγών τους. Μεταξύ 15 και 28 Οκτωβρίου 2019 το Κοινοβούλιο κατέθεσε παρατηρήσεις επί των υπομνημάτων αυτών.

19. Μεταξύ 3 και 12 Νοεμβρίου 2019 οι νυν αναιρεσείοντες, πλην του E. Melandri (υπόθεση T-437/19) [12], κατέθεσαν τις παρατηρήσεις τους επί των ενστάσεων απαραδέκτου που προέβαλε το Κοινοβούλιο κατά των εν λόγω προσφυγών.

20. Με διατάξεις της 10ης Δεκεμβρίου 2019, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε να εξετάσει τις ενστάσεις απαραδέκτου μαζί με την ουσία της υπόθεσης. Στις 27 και 28 Ιανουαρίου 2020 το Κοινοβούλιο κατέθεσε υπομνήματα αντικρούσεως.

21. Στις 3 Φεβρουαρίου 2020 το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε ότι δεν παρίστατο ανάγκη για δεύτερη ανταλλαγή υπομνημάτων.

22. Με την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, η οποία εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν του άρθρου 126 του Κανονισμού Διαδικασίας του, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τις εν λόγω προσφυγές ως προδήλως απαράδεκτες.

23. Πρώτον, όσον αφορά το αίτημα περί ακυρώσεως των επίμαχων σημειωμάτων, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε καταρχάς, ότι το Κοινοβούλιο είχε προβάλει τις ενστάσεις απαραδέκτου εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών, δεδομένου ότι αυτές πρέπει να υπολογίζονται λαμβανομένης υπόψη την κατ' αποκοπή παρέκτασης δέκα ημερών λόγω απόστασης [13].

24. Εν συνεχεία, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα επίμαχα σημειώματα δεν συνιστούσαν βλαπτικές πράξεις [14]. Αφού επισήμανε ότι το γεγονός ότι ο νέος τρόπος υπολογισμού των συντάξεων εφαρμόστηκε από τον Απρίλιο του 2019 δεν αρκούσε αυτό καθεαυτό ώστε να αποδειχθεί ότι το Κοινοβούλιο δεν είχε λάβει οριστική θέση ως προς το ποσό των συντάξεων [15], το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε από το γράμμα των επίμαχων σημειωμάτων και από την παρασχεθείσα στους νυν αναιρεσείοντες δυνατότητα να διατυπώσουν παρατηρήσεις, η οποία υπομνήσθηκε στα σημειώματα αυτά και την οποία αυτοί άσκησαν [16], ότι οι δοθείσες στους νυν

[12] Ο E. Melandri απεβίωσε στις 27 Οκτωβρίου 2019. Στις 30 Ιανουαρίου 2020 το Γενικό Δικαστήριο ενημερώθηκε ότι ο Loris Torbesi επιθυμούσε να συνεχίσει τη διαδικασία.

[13] Βλ. σκέψεις 45 έως 48 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

[14] Βλ. σκέψη 57 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

[15] Βλ. σκέψη 51, τελευταία περίοδος, της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

[16] Βλ. σκέψεις 52 και 53 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

αναιρεσείοντες απαντήσεις του Κοινοβουλίου συνιστούσαν οριστικές αποφάσεις του εν λόγω θεσμικού οργάνου και, ως εκ τούτου, δεν μπορούσαν να θεωρηθούν ως αμιγώς επιβεβαιωτικές πράξεις των επίμαχων σημειωμάτων [17].

25. Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το γεγονός ότι τα επίμαχα σημειώματα δεν προσδιόριζαν την προθεσμία εντός της οποίας το Κοινοβούλιο όφειλε να απαντήσει στις παρατηρήσεις των νυν αναιρεσειόντων δεν ασκούσε επιρροή, όπως και οι αιτιάσεις με τις οποίες προβαλλόταν έλλειψη αιτιολογίας και παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας [18].

26. Δεύτερον, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα υπομνήματα προσαρμογής τα οποία κατέθεσαν οι νυν αναιρεσείοντες ήταν προδήλως απαράδεκτα για τον λόγο ότι οι αρχικές προσφυγές τους δεν ήταν παραδεκτές κατά τον χρόνο άσκησής τους [19] και ότι, εν πάση περιπτώσει, τα αιτήματα που διατυπώθηκαν με τα υπομνήματα αυτά και αφορούσαν άλλες «προγενέστερες, προπαρασκευαστικές, μεταγενέστερες ή συναφείς» πράξεις έπρεπε να απορριφθούν ως απαράδεκτα καθόσον δεν προσδιορίζουν το αντικείμενο της διαφοράς κατά τρόπο αρκούντως ακριβή [20].

27. Τρίτον, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε ως προδήλως απαράδεκτα τα αιτήματα των αναιρεσειόντων να υποχρεωθεί το Κοινοβούλιο να καταβάλει τα αχρεωστήτως παρακρατηθέντα ποσά με το σκεπτικό ότι, κατά πάγια νομολογία, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί να απευθύνει διαταγές στα θεσμικά όργανα της Ένωσης [21].

## V. Αιτήματα των διαδίκων

28. Οι αναιρεσείοντες ζητούν από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη·

– να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και

– να καταδικάσει το Κοινοβούλιο στα δικαστικά έξοδα της αναιρετικής διαδικασίας.

29. Το Κοινοβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:

– να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και

– να καταδικάσει τους αναιρεσείοντες στα δικαστικά έξοδα της αναιρετικής διαδικασίας.

[17] Βλ. σκέψεις 56 και 60 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

[18] Βλ. σκέψεις 61 και 62 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

[19] Βλ. σκέψεις 66 και 67 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

[20] Βλ. σκέψη 69 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

[21] Βλ. σκέψεις 73 και 74 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

## VI. Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

30. Οι αναιρεσείοντες προβάλλουν έναν λόγο αναιρέσεως ο οποίος στηρίζεται στον χαρακτήρα των επίμαχων σημειωμάτων ως πράξεων δεκτικών προσφυγής. Επικουρικώς, προβάλλονται δύο άλλοι λόγοι αναιρέσεως, εκ των οποίων ο ένας στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου και ο άλλος σε παραβίαση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, καθώς και εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 126 του Κανονισμού αυτού.

### *A. Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι τα επίμαχα σημειώματα συνιστούν πράξεις δεκτικές προσφυγής*

31. Με τον λόγο αυτό, οι αναιρεσείοντες επικρίνουν το Γενικό Δικαστήριο καθόσον αυτό έκρινε ότι τα επίμαχα σημειώματα δεν συνιστούν βλαπτικές πράξεις, δυνάμενες να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως κατά την έννοια του άρθρου 263 ΣΛΕΕ [22].

#### *1. Επιχειρήματα των διαδίκων*

32. Οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι:

– κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο χαρακτήρας μιας πράξης ως δεκτικής προσφυγής απορρέει από τα έννομα αποτελέσματά της και όχι από τον οριστικό χαρακτήρα της, κατά μείζονα λόγο όταν δεν έχει προσδιορισθεί η νομική βάση κατά την οποία γίνεται διάκριση μεταξύ προσωρινής και οριστικής πράξης. Εν προκειμένω, τα επίμαχα σημειώματα παρήγαγαν τα αποτελέσματά τους επί του ποσού των συντάξεων που καταβλήθηκαν από τον Απρίλιο του 2019, καθώς και, επαλλήλως·

– δεν κατέστη σαφές ότι τα επίμαχα σημειώματα μπορούν να συνοδεύονται από αποφάσεις οι οποίες δεν είναι αμιγώς επιβεβαιωτικές, ότι από το περιεχόμενο των απαντήσεων του Κοινοβουλίου στις παρατηρήσεις προκύπτει ότι οι αποφάσεις αυτές ήταν αμιγώς επιβεβαιωτικές και ότι το Κοινοβούλιο αντιφάσκει υποστηρίζοντας ότι όφειλε να εφαρμόσει την απόφαση 14/2018·

– η φύση των επίμαχων σημειωμάτων δεν μπορεί να μεταβληθεί ανάλογα με το αν υποβλήθηκαν ή όχι παρατηρήσεις, ενώ δεν απαιτείται κανένα άλλο στοιχείο λόγω της απόφασης του Κοινοβουλίου περί αυτόματης εφαρμογής στο δίκαιο της Ένωσης της απόφασης 14/2018 και, ότι ελλείψει ενημέρωσης σχετικά με την προθεσμία απάντησης του Κοινοβουλίου, δεν μπορούσαν να αναβάλουν την άσκηση των προσφυγών τους, και

– η E. Allione (υπόθεση T-396/19) άσκησε προσφυγή κατά του επίμαχου σημειώματος που την αφορά σε χρόνο κατά τον οποίο το Κοινοβούλιο είχε απαντήσει στις γραπτές παρατηρήσεις της, δηλαδή την ημέρα κατά την οποία η πράξη αυτή κατέστη οριστική.

33. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι η μείωση του ποσού της σύνταξης μπορούσε να τροποποιηθεί λαμβανομένων υπόψη των παρατηρήσεων των αναιρεσειόντων και ότι η οριστική θέση του καθορίστηκε μετά την έκδοση των επίμαχων σημειωμάτων, όπως προκύπτει από το γράμμα των σημειωμάτων αυτών και από την εκ μέρους των ενδιαφερομένων άσκηση της δυνατότητας να υποβάλουν γραπτές παρατηρήσεις. Η έλλειψη νομικής βάσης που να επιτρέπει

[22] Βλ. σημεία 24 και 25 των παρουσών προτάσεων.

να θεωρηθούν τα εν λόγω σημειώματα ως προπαρασκευαστικά ουδόλως επηρεάζει τον χαρακτηρισμό τους, δεδομένου ότι η πρακτική του Κοινοβουλίου αποσκοπεί στη διασφάλιση του δικαιώματος ακροάσεως των ενδιαφερομένων πριν από την έκδοση οριστικής απόφασης περί μειώσεως των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων τους. Όσον αφορά τα άμεσα αποτελέσματα των εν λόγω σημειωμάτων, το Κοινοβούλιο επισημαίνει τον προσωρινό χαρακτήρα τους.

*2. Εκτίμηση*

34. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, οι αναιρεσείοντες επικρίνουν κατ' ουσίαν την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εκτίμηση του κριτηρίου του εννόμου αποτελέσματος το οποίο καθιστά δυνατή την άσκηση του ενδίκου βοηθήματος του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου.

35. Πρέπει να υπομνησθεί ότι αποτελούν «πράξεις δεκτικές προσφυγής», κατά την έννοια του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, όλες οι διατάξεις που θεσπίζονται από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης, ανεξαρτήτως του τύπου τους, και οι οποίες αποσκοπούν στην παραγωγή δεσμευτικών εννόμων αποτελεσμάτων, ικανών να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος φυσικού ή νομικού προσώπου, μεταβάλλοντας ουσιωδώς τη νομική του κατάσταση [23].

36. Αντιθέτως, δεν υπόκεινται στον δικαστικό έλεγχο που προβλέπεται από το άρθρο 263 ΣΛΕΕ οι πράξεις οι οποίες δεν παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, όπως οι προπαρασκευαστικές και οι αμιγώς εκτελεστικές πράξεις, οι απλές συστάσεις και οι γνωμοδοτήσεις, καθώς και, καταρχήν, οι εσωτερικές οδηγίες [24].

37. Για να διαπιστωθεί αν η προσβαλλόμενη πράξη παράγει τέτοια αποτελέσματα, πρέπει να εξετάζεται η ουσία της καθώς και η βούληση του συντάκτη της [25] και να εκτιμώνται τα αποτελέσματα αυτά με γνώμονα αντικειμενικά κριτήρια, όπως το περιεχόμενο της ίδιας της πράξης, λαμβανομένων ενδεχομένως υπόψη του πλαισίου εντός του οποίου εκδόθηκε και των εξουσιών του θεσμικού οργάνου που την εξέδωσε [26].

38. Συγκεκριμένα, τα ενδιάμεσα μέτρα που κατατείνουν στην προετοιμασία της τελικής αποφάσεως δεν συνιστούν, καταρχήν, πράξεις δεκτικές προσφυγής ακυρώσεως. Τέτοια περίπτωση συντρέχει όταν τα μέτρα αυτά εκφράζουν προσωρινή άποψη του θεσμικού οργάνου [27].

[23] Βλ. αποφάσεις της 25ης Φεβρουαρίου 2021, VodafoneZiggo Group κατά Επιτροπής (C-689/19 P, EU:C:2021:142, σκέψη 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), καθώς και της 22ας Απριλίου 2021, thyssenkrupp Electrical Steel και thyssenkrupp Electrical Steel Ugo κατά Επιτροπής (C-572/18 P, EU:C:2021:317, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[24] Βλ. απόφαση της 22ας Απριλίου 2021, thyssenkrupp Electrical Steel και thyssenkrupp Electrical Steel Ugo κατά Επιτροπής (C-572/18 P, EU:C:2021:317, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[25] Ως προς τη μη επιρροή ορισμένων τυπικών προϋποθέσεων, βλ. απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008, Αθηναϊκή Τεχνική κατά Επιτροπής (C-521/06 P, EU:C:2008:422, σκέψεις 42 έως 45).

[26] Βλ. απόφαση της 22ας Απριλίου 2021, thyssenkrupp Electrical Steel και thyssenkrupp Electrical Steel Ugo κατά Επιτροπής (C-572/18 P, EU:C:2021:317, σκέψη 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[27] Βλ. απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2011, Deutsche Post και Γερμανία κατά Επιτροπής, (C-463/10 P et C-475/10 P, EU:C:2011:656, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

39. Οι ενδιάμεσες πράξεις δεν είναι επίσης δεκτικές προσφυγής, αν προκύπτει ότι ο παράνομος χαρακτήρας των πράξεων αυτών θα μπορούσε να προβληθεί στο πλαίσιο προσφυγής η οποία βάλλει κατά της τελικής πράξεως της οποίας αποτελούν προπαρασκευαστικό στάδιο. Υπό τις συνθήκες αυτές, προσφυγή ασκούμενη κατά της αποφάσεως με την οποία περατώνεται η διαδικασία διασφαλίζει επαρκή δικαστική προστασία [28].

40. Εξάλλου, η επίμαχη απόφαση μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως μόνο στην περίπτωση που, ακόμη και χωρίς αλλοίωση της διατύπωσης του διατακτικού της προηγούμενης απόφασης, η τροποποίηση ορισμένων σημείων του σκεπτικού της απόφασης αυτής μετέβαλε την ουσία όσων κρίθηκαν με το διατακτικό της, και τούτο θίγοντας τα συμφέροντα των αναιρεσειόντων κατά την έννοια της σχετικής με το άρθρο 263 ΣΛΕΕ νομολογίας. Σε διαφορετική περίπτωση, πρόκειται για επιβεβαιωτική πράξη η οποία δεν είναι δεκτική προσφυγής κατά το άρθρο αυτό.

41. Εν προκειμένω, κατ' εφαρμογήν της νομολογίας που μνημονεύεται στα σημεία 35 και 38 των παρουσών προτάσεων [29], το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε τα στοιχεία που αντλούνται από το περιεχόμενο των επίμαχων σημειωμάτων, δηλαδή τον χρησιμοποιηθέντα όρο «σχέδιο» και τη διευκρίνιση ότι η αναθεώρηση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων καθώς και η ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών για το διάστημα μεταξύ Ιανουαρίου και Μαρτίου 2019 θα καθίσταντο οριστικές μόνο μετά την παρέλευση της προθεσμίας 30 ημερών κατά τη διάρκεια της οποίας μπορούσαν να υποβληθούν παρατηρήσεις. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η εκ μέρους των νυν αναιρεσειόντων άσκηση της δυνατότητας αυτής απέκλεισε το ενδεχόμενο τα σχέδια καθορισμού των νέων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων να καταστούν οριστικά και, επομένως, τα μεταγενέστερα των παρατηρήσεων των νυν αναιρεσειόντων έγγραφα συνιστούν τις οριστικές αποφάσεις του Κοινοβουλίου.

42. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα έγγραφα αυτά δεν συνιστούν αμιγώς επιβεβαιωτικές πράξεις, δεδομένου ότι τα επίμαχα σημειώματα στερούνται παντελώς οριστικού χαρακτήρα και ότι, συναφώς, η απουσία διευκρίνισης στα σημειώματα αυτά ως προς την προθεσμία απάντησης του Κοινοβουλίου δεν ασκεί επιρροή.

43. Στο πλαίσιο του πρώτου λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείοντες δεν αμφισβητούν τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά το περιεχόμενο των επίμαχων σημειωμάτων και το πλαίσιο της κατάρτισής τους. Οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την εκτίμηση του χαρακτήρα των σημειωμάτων αυτών ως πράξεων δεκτικών προσφυγής όσον αφορά τις εξουσίες της αρχής που τα έχει εκδώσει, υποστηρίζοντας ότι τα σημειώματα αυτά είχαν ως αποτέλεσμα την άμεση μείωση του ποσού των συντάξεων.

44. Από τις σκέψεις 5, 6 και 51 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης συνάγεται ότι το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι τα επίμαχα σημειώματα εκδόθηκαν από το Κοινοβούλιο, το οποίο διαθέτει εξουσία λήψεως αποφάσεων, και ότι το Κοινοβούλιο υποχρεούται να αναθεωρήσει το ποσό των καταβαλλόμενων συντάξεων σύμφωνα με το σύστημα καθορισμού του ποσού των συντάξεων των ευρωβουλευτών. Κατά τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου, στο πλαίσιο αυτό, η πρακτική που ακολούθησε η ΓΔ Οικονομικών του εν λόγω θεσμικού οργάνου συνίστατο στην ενημέρωση των νυν αναιρεσειόντων, τον Φεβρουαρίου του 2019, σχετικά με την επικείμενη

[28] Βλ. αποφάσεις της 13ης Οκτωβρίου 2011, Deutsche Post και Γερμανία κατά Επιτροπής, (C-463/10 P και C-475/10 P, EU:C:2011:656, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), καθώς και της 22ας Απριλίου 2021, thyssenkrupp Electrical Steel και thyssenkrupp Electrical Steel Ugo κατά Επιτροπής (C-572/18 P, EU:C:2021:317, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[29] Βλ. σκέψεις 50 και 51 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

αναθεώρηση του ποσού των συντάξεων, ως απόρροια της αυτόματης εφαρμογής της απόφασης 14/2018, εν συνεχεία, δύο μήνες αργότερα, στην ενημέρωση, με τα σημειώματα αυτά, σχετικά με την εφαρμογή της στην πράξη, καθώς και με τη δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων εντός προθεσμίας 30 ημερών από την αποστολή των εν λόγω σημειωμάτων.

45. Κατά συνέπεια, από τα ανωτέρω μπορεί να συναχθεί ότι το Κοινοβούλιο έλαβε αδιαμφισβήτητα μέτρο συνεπαγόμενο έννομα αποτελέσματα τα οποία θίγουν τα συμφέροντα των αναιρεσειόντων και επιβάλλονται υποχρεωτικώς σε αυτούς.

46. Για να κρίνει ότι τα επίμαχα σημειώματα δεν συνιστούν αποφάσεις, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε την ύπαρξη της δυνατότητας υποβολής παρατηρήσεων κατόπιν της αποστολής των σημειωμάτων αυτών και διαπίστωσε ότι η εν λόγω δυνατότητα είχε ασκηθεί, ότι οι παρατηρήσεις των νυν αναιρεσειόντων είχαν εξεταστεί και ότι τα αχρεωστήτως καταβληθέντα από τον Ιανουάριο του 2019 ποσά δεν είχαν ανακτηθεί.

47. Με τον τρόπο αυτόν, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία που προκύπτουν από τις διαπιστώσεις του:

– τη μη αναστολή των δεσμευτικών αποτελεσμάτων των επίμαχων σημειωμάτων τα οποία θίγουν τα συμφέροντα των νυν αναιρεσειόντων σε περίπτωση υποβολής παρατηρήσεων, και

– τη βεβαιότητα ότι το Κοινοβούλιο δεν μπορούσε, καταρχήν, να αναθεωρήσει την απόφασή του, δεδομένου ότι η απόφαση αυτή συναρτάται αναγκαστικά με την απόφαση 14/2018.

48. Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι, υπό τις ιδιαίτερες αυτές περιστάσεις, οι οποίες διαφέρουν κατά πολύ από εκείνες που διαμόρφωσαν τη νομολογία που παρέθεσε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 50 της αναιρεσιβαλλομένης διάταξης, τα επίμαχα σημειώματα δεν μπορούν να θεωρηθούν, σε αντίθεση με εκείνα που απεστάλησαν τον Φεβρουάριο του 2019, ως απλά ενημερωτικά έγγραφα τα οποία απευθύνονταν στους αναιρεσείοντες προκειμένου αυτοί να διατυπώσουν την άποψή τους και να διαφωτίσουν όσο το δυνατόν πληρέστερα το Κοινοβούλιο προτού αυτό λάβει την απόφασή του ή, με άλλα λόγια, ως αναγκαίο στάδιο πριν τον περιορισμό των δικαιωμάτων τους.

49. Υπό τις συνθήκες αυτές, τα επίμαχα σημειώματα θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως προκαταρκτική ή προπαρασκευαστική θέση μόνο σε περίπτωση που το Κοινοβούλιο είχε καταστήσει σαφές ότι η απόφασή του να μειώσει τις συντάξεις κατόπιν της απόφασης 14/2018 παρήγαγε συγκεκριμένα αποτελέσματα μόνον υπό την επιφύλαξη της μη υποβολής παρατηρήσεων εκ μέρους των ενδιαφερομένων ή μετά τη παρέλευση ορισμένης προθεσμίας για τη διατύπωση τέτοιων παρατηρήσεων, όπερ δεν συνέβη εν προκειμένω.

50. Συναφώς, είναι αλυσιτελής η διαπίστωση ότι το Κοινοβούλιο δεν έθεσε εξ ολοκλήρου σε εφαρμογή τη μείωση του ποσού των συντάξεων, η οποία τέθηκε σε ισχύ τον Απρίλιο του 2019, καθόσον δεν ανέκτησε τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά μεταξύ Ιανουαρίου και Μαρτίου 2019. Συγκεκριμένα, η διαπίστωση αυτή δεν μπορεί να μεταβάλει τον χαρακτηρισμό των επίμαχων σημειωμάτων ο οποίος στηρίζεται στην αυτόματη αναθεώρηση του ποσού των καταβληθεισών συντάξεων ή των οποίων η καταβολή εκκρεμεί, δεδομένου ότι οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών συνδέονται επίσης με την απόφαση 14/2018.

51. Ο χαρακτήρας των επίμαχων σημειωμάτων ως πράξεων δεκτικών προσφυγής επιβεβαιώνεται από το συμπέρασμα, το οποίο συνάγεται στη σκέψη 56 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, ότι, στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας αναθεώρησης των συντάξεων, δεν εκδόθηκε καμία άλλη απόφαση μετά την παρέλευση της προθεσμίας 30 ημερών η οποία τάσσεται για την εκ μέρους του δικαιούχου της σύνταξης υποβολή παρατηρήσεων ή σε περίπτωση απόρριψης των εν λόγω παρατηρήσεων. Ως εκ τούτου, ελλείψει διαδικασίας επανεξέτασης η οποία να καταλήγει σε απόφαση με λεπτομερή αιτιολογία ως απάντηση στις παρατηρήσεις των δικαιούχων της σύνταξης, η νομιμότητα της πράξης που είχε ως αποτέλεσμα τη μεταβολή του ποσού της σύνταξης θα εξεταστεί κατά το πέρας της εν λόγω προθεσμίας σε συνάρτηση με πληροφοριακά στοιχεία τα οποία είχε στη διάθεσή του το Κοινοβούλιο κατά τον χρόνο ενημέρωσης των δικαιούχων.

52. Ομοίως, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υπό κρίση διαφοράς, το Κοινοβούλιο δεν μπορεί να ισχυρίζεται λυσιτελώς ότι οι νυν αναιρεσείοντες, οι οποίοι, αφού έλαβαν τα επίμαχα σημειώματα, υπέβαλαν παρατηρήσεις, όφειλαν να αναμείνουν ώσπου το όργανο αυτό να τους αντιτείνει την επιβεβαίωση της μείωσης του ποσού των συντάξεών τους, ώστε η απάντηση αυτή στις παρατηρήσεις τους να μπορεί να θεωρηθεί οριστική πράξη και, επομένως, δεκτική προσφυγής. Πράγματι, το αποτέλεσμα μιας τέτοιας ενέργειας εκ μέρους των νυν αναιρεσειόντων ήταν εξαιρετικά αμφίβολο όσον αφορά την αρχή της μείωσης του ποσού των συντάξεων που υπόκεινται στην απόφαση 14/2018, σύμφωνα με τις πληροφορίες που είχε επαναλάβει το Κοινοβούλιο, εκθέτοντάς τους στον κίνδυνο η απάντησή του να θεωρηθεί, ελλείψει νέων στοιχείων, ως επιβεβαιωτική πράξη, μη δεκτική προσφυγής[30].

53. Η προεκτεθείσα ανάλυση επιρρωννύεται από τη νομολογία σχετικά με τον ορισμό της βλαπτικής πράξης όσον αφορά την εκδίκαση υπαλληλικών υποθέσεων σε περίπτωση αμφισβήτησης των οικονομικών αποτελεσμάτων μιας απόφασης. Συγκεκριμένα, ένα μηνιαίο εκκαθαριστικό σημείωμα αποδοχών ενδέχεται να συνεπάγεται την ύπαρξη απόφασης[31]. Όταν το εν λόγω σημείωμα αποδοχών θέτει, για πρώτη φορά, σε εφαρμογή μια νέα πράξη γενικής ισχύος που αφορά τον καθορισμό οικονομικών δικαιωμάτων, το σημείωμα αυτό συνεπάγεται οπωσδήποτε, ως προς τον αποδέκτη του, την έκδοση ατομικής διοικητικής απόφασης που παράγει υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα δυνάμενα να επηρεάσουν απευθείας και άμεσα τα συμφέροντα του οικείου υπαλλήλου. Αντιθέτως, τα επόμενα εκκαθαριστικά σημειώματα μισθοδοσίας αποτελούν απλώς τη συνέχιση των αποτελεσμάτων της αρχικής ατομικής διοικητικής απόφασης και μπορούν να χαρακτηρισθούν ως ατομικές επιβεβαιωτικές διοικητικές αποφάσεις[32].

54. Επιπροσθέτως, υπενθυμίζεται η πάγια νομολογία κατά την οποία, όταν υποψήφιος διαγωνισμού ζητεί την επανεξέταση απόφασης της εξεταστικής επιτροπής, βλαπτική πράξη συνιστά η απόφαση που εκδίδει η επιτροπή αυτή μετά την επανεξέταση της περίπτωσης του υποψηφίου, καθώς η απόφαση που λαμβάνεται μετά την επανεξέταση υποκαθιστά κατ' αυτόν τον τρόπο την αρχική απόφαση της εξεταστικής επιτροπής[33].

55. Τέλος, δεδομένου ότι, κατά τη γνώμη μου, ο χαρακτήρας των επίμαχων σημειωμάτων ως πράξεων δεκτικών προσφυγής, κατά την έννοια του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, προκύπτει κατ' ουσίαν από τις διαδοχικές πληροφορίες που δόθηκαν στους αναιρεσείοντες και την εφαρμογή μιας

30 Βλ. σκέψη 40 των παρουσών προτάσεων.

31 Βλ. απόφαση της 15ης Ιουνίου 1976, Wack κατά Επιτροπής (1/76, EU:C:1976:91, σκέψη 5).

32 Βλ. αποφάσεις της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Tàpias κατά Συμβουλίου (T-527/16, EU:T:2019:856, σκέψη 37), και της 5ης Δεκεμβρίου 2012, Lebedef κ.λπ. κατά Επιτροπής (F-110/11, EU:F:2012:174, σκέψεις 36 και 37, και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

33 Βλ. απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2018, Villeneuve κατά Επιτροπής (T-671/16, EU:T:2018:519, σκέψη 24).

γενικής απόφασης υπό συνθήκες που καθιστούν αβέβαιη τη δικαστική προστασία των αναιρεσειόντων, κρίνω σκόπιμο να επιστήσω την προσοχή του Δικαστηρίου στο περιεχόμενο της απόφασης της 28ης Ιουνίου 2018, Spliethoff's Bevrachtingskantoor κατά Επιτροπής[34].

56. Από ορισμένες απόψεις, οι περιστάσεις της υπόθεσης επί της οποίας εκδόθηκε η ανωτέρω απόφαση αυτή είναι παρεμφερείς με εκείνες επί των οποίων στηρίζεται ο πρώτος λόγος αναιρέσεως. Πράγματι, το Δικαστήριο επισήμανε ότι η αναιρεσείουσα είχε λάβει μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου το οποίο μπορούσε να θεωρήσει ως κοινοποίηση της απόρριψης της πρότασής της από την Επιτροπή[35] και αγνοούσε την ύπαρξη της οριστικής απόφασης την οποία η Επιτροπή εξέδωσε μετά την ημερομηνία άσκησης της προσφυγής της. Αντιθέτως προς το Γενικό Δικαστήριο, το οποίο, προκειμένου να απορρίψει την προσφυγή αυτή ως απαράδεκτη, δέχθηκε ότι αυτή έβαλλε κατά μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, συντάκτης του οποίου δεν ήταν η Επιτροπή, και ότι η προσβαλλόμενη πράξη είχε μόνον προσωρινό χαρακτήρα[36], το Δικαστήριο συνήγαγε από τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου ότι αυτό έπρεπε, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως και προκειμένου να διασφαλισθεί το δικαίωμα της αναιρεσείουσας σε αποτελεσματική δικαστική προστασία, να αναγνωρίσει ότι το αντικείμενο της προσφυγής κατά της Επιτροπής[37] ήταν η ακύρωση της οριστικής απόφασης.

57. Επομένως, στην προμνησθείσα απόφαση, το Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε επί του προσωρινού χαρακτήρα της επίμαχης πράξης, αλλά επί του γεγονότος ότι η αναιρεσείουσα δεν ήταν σε θέση να προσδιορίσει την εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής η οποία συνιστούσε την οριστική πράξη, βάσει της κινηθείσας διαδικασίας, λαμβανομένου επίσης υπόψη του γεγονότος ότι το επίμαχο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου περιείχε πληροφορίες για τα προβλεπόμενα μέσα ένδικης προστασίας και ότι τα εν λόγω μέσα ασκήθηκαν χωρίς να έχει κοινοποιηθεί η εκτελεστική απόφαση[38]. Υπό την έννοια αυτή, η προμνησθείσα απόφαση είναι αξιοσημείωτη καθόσον καταδεικνύει τις διαδικαστικές συνέπειες που πρέπει να συνάγονται σε περίπτωση αβεβαιότητας ως προς τη φύση και το περιεχόμενο πράξεων όσον αφορά τα έννομα αποτελέσματά τους λόγω της διατύπωσής τους και του πλαισίου στο οποίο εντάσσονται[39]. Επομένως, επικουρικώς, προτείνω στο Δικαστήριο να δεχθεί παρόμοια αιτιολογία.

58. Από το σύνολο των ανωτέρω εκτιμήσεων συνάγω ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον απέρριψε ως προδήλως απαράδεκτες τις ασκηθείσες από τους νυν αναιρεσείοντες προσφυγές ακυρώσεως των επίμαχων σημειωμάτων με την αιτιολογία ότι δεν συνιστούν πράξεις δεκτικές προσφυγής, δυνάμενες να αποτελέσουν αντικείμενο τέτοιας προσφυγής βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ.

[34] C-635/16 P, στο εξής: απόφαση Spliethoff's Bevrachtingskantoor κατά Επιτροπής, EU:C:2018:510.

[35] Στη σκέψη 66 της απόφασης Spliethoff's Bevrachtingskantoor κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο επισήμανε ότι «από το κείμενο του μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 17ης Ιουλίου 2015, όπως αυτό παρατίθεται στη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως, προκύπτει ότι ο [Οργανισμός Καινοτομίας και Δικτύων (INEA)] ενημέρωσε ρητώς τη[ν] *[εταιρία Spliethoff's Bevrachtingskantoor BV] ότι "η πρότασή [της] δεν [είχε γίνει] δεκτή"*. Βεβαίως, ο INEA διευκρίνισε ότι *η διαδικασία* για την έκδοση αποφάσεως της Επιτροπής σχετικά με την επιλογή των έργων και τη χορήγηση επιδοτήσεων *βρισκόταν ακόμη σε εξέλιξη*. Εντούτοις προσέθεσε ότι, "[*σ]την απίθανη περίπτωση που η έκδοση της εν λόγω αποφάσεως επιφέρει τροποποιήσεις όσον αφορά την πρότασή σας, θα ενημερωθείτε χωριστά με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου*". Ωστόσο, [η εταιρία αυτή] δεν έλαβε, εν συνεχεία, κάποιο έγγραφο από την πλευρά του INEA ή της Επιτροπής για το ζήτημα αυτό». Η υπογράμμιση δική μου.

[36] Βλ. απόφαση Spliethoff's Bevrachtingskantoor κατά Επιτροπής (σκέψεις 31, 34 και 65).

[37] Βλ. απόφαση Spliethoff's Bevrachtingskantoor κατά Επιτροπής (σκέψη 71).

[38] Βλ. απόφαση Spliethoff's Bevrachtingskantoor κατά Επιτροπής (σκέψεις 66 έως 70).

[39] Βλ., συναφώς, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Spliethoff's Bevrachtingskantoor κατά Επιτροπής (C-635/16 P, EU:C:2018:28, σημεία 6 και 7). Η γενική εισαγγελέας επισήμανε ότι η αναιρεσείουσα άσκησε νέα προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου με αίτημα την ακύρωση της εκτελεστικής απόφασης της Επιτροπής, της οποίας την εκπρόθεσμη άσκηση αντέταξε η Επιτροπή.

59. Επομένως, προτείνω στο Δικαστήριο να κρίνει βάσιμο τον πρώτο λόγο αναιρέσεως και, ως εκ τούτου, να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, χωρίς να απαιτείται η εξέταση του δεύτερου και τρίτου λόγου αναιρέσεως, οι οποίοι προβάλλονται επικουρικώς.

60. Ωστόσο, σε περίπτωση που το Δικαστήριο αποφασίσει να απορρίψει τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, θα συμπληρώσω την ανάλυσή μου επί των δύο άλλων λόγων αναιρέσεως.

### *Β. Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται πλάνη περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία του άρθρου 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου*

#### *1. Επιχειρήματα των διαδίκων*

61. Προς στήριξη του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι τα υπομνήματα προσαρμογής αφορούν τις πράξεις που κατέστησαν οριστικές τις θεωρητικώς προσωρινές πράξεις κατά των οποίων έβαλλαν αρχικώς. Ως εκ τούτου, το να κριθούν απαράδεκτα τα υπομνήματα αυτά θα ήταν παράλογο, θα αντέβαινε στην επιταγή περί οικονομίας της δίκης και θα συνιστούσε αρνησιδικία.

62. Οι αναιρεσείοντες παραπέμπουν στις αποφάσεις της 9ης Νοεμβρίου 2017, HX κατά Συμβουλίου [40] και Spliethoff's Bevrachtingskantoor κατά Επιτροπής, από τις οποίες συνάγεται ότι το άρθρο 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται αποτελεσματική δικαστική προστασία.

63. Περαιτέρω, κατά τους αναιρεσείοντες, το Γενικό Δικαστήριο κακώς έκρινε, στις σκέψεις 68 και 69 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, ότι οι πράξεις τις οποίες αφορούν τα υπομνήματα προσαρμογής δεν προσδιορίζονται με επαρκή σαφήνεια.

64. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι:

– ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως στερείται αντικειμένου όσον αφορά την E. Allione και τον L. Torbesi [41], οι οποίοι δεν κατέθεσαν υπόμνημα προσαρμογής·

– οι τελικώς εκδοθείσες αποφάσεις δεν αντικαθιστούν τα επίμαχα σημειώματα, η δε απόφαση που εκδόθηκε στην υπόθεση Spliethoff's Bevrachtingskantoor κατά Επιτροπής, η οποία στηρίχθηκε στη συγγνωστή πλάνη της προσφεύγουσας, δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής εν προκειμένω·

– τα επιχειρήματα που αφορούν τις σκέψεις 68 και 69 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης είναι αβάσιμα λόγω της σαφούς διάκρισης στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο μεταξύ των οριστικών αποφάσεων του Κοινοβουλίου και των λοιπών πράξεων οι οποίες μνημονεύονται στο υπόμνημα προσαρμογής, και

– η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη μη εφαρμογή των προϋποθέσεων παραδεκτού τις οποίες θέτει το άρθρο 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου.

[40] C-423/16 P, EU:C:2017:848.

[41] Πρέπει να πρόκειται για τον E. Melandri, βλ. σημείο 18 και υποσημείωση 12 των παρουσών προτάσεων.

*2. Εκτίμηση*

65. Το Δικαστήριο υπενθύμισε με την απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Ισπανία κατά Επιτροπής[42], ότι:

– από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι τα αιτήματα των διαδίκων παραμένουν καταρχήν αμετάβλητα[43]. Το άρθρο 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, σχετικά με την προσαρμογή του εισαγωγικού δικογράφου της δίκης, αποτελεί κωδικοποίηση προϋπάρχουσας νομολογίας σχετικά με τις πιθανές εξαιρέσεις από την εν λόγω αρχή του αμετάβλητου[44]·

– κατά το άρθρο 86, οσάκις μια πράξη της οποίας ζητείται η ακύρωση αντικαθίσταται ή τροποποιείται από άλλη πράξη έχουσα το ίδιο αντικείμενο, ο προσφεύγων μπορεί, πριν από την περάτωση της προφορικής διαδικασίας ή πριν από την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου να αποφανθεί επί της διαφοράς χωρίς διεξαγωγή προφορικής διαδικασίας, να προσαρμόσει την προσφυγή του προκειμένου να ληφθεί υπόψη το νέο αυτό στοιχείο, δηλαδή να προσαρμόσει το αντικείμενο της προσφυγής·

– δεδομένου ότι εισάγει εξαίρεση από την αρχή του αμετάβλητου, το άρθρο 86 πρέπει να ερμηνεύεται στενά, και

– για την προσαρμογή του δικογράφου απαιτείται να εκθέτει ο προσφεύγων κατά τρόπο μη διφορούμενο και αρκούντως σαφή και ακριβή το αντικείμενο της διαφοράς, καθώς και τα αιτήματά του, ούτως ώστε να μην υπάρχει κίνδυνος να αποφανθεί το Γενικό Δικαστήριο ultra petita. Στο πλαίσιο αυτό, το υπόμνημα προσαρμογής πρέπει, κατά το άρθρο 86, παράγραφος 4, στοιχείο α′, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, να περιέχει μεταξύ άλλων τα κατόπιν προσαρμογής αιτήματα[45].

66. Η νομολογία την οποία μνημονεύουν τόσο το Γενικό Δικαστήριο όσο και οι αναιρεσείοντες προς στήριξη της αιτήσεώς τους αναιρέσεως δεν αφορά διαδικαστικά ζητήματα ανάλογα με εκείνα που τίθενται με τις προσφυγές τους.

67. Οι αποφάσεις περί απαραδέκτου οι οποίες μνημονεύονται στη σκέψη 66 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης απλώς υπενθυμίζουν τις εφαρμοστέες αρχές, χωρίς να παρέχουν σχετικά παραδείγματα εν προκειμένω. Πράγματι, με τη διάταξη της 14ης Ιανουαρίου 2015,

[42] C-114/17 P, EU:C:2018:753, σκέψεις 52 έως 54, 56 και 59, και εκεί μνημονευόμενη νομολογία.

[43] Βλ. προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση Ισπανία κατά Επιτροπής (C-114/17 P, EU:C:2018:309, σημείο 40), στις οποίες επισημάνθηκε ότι «[τ]ο άρθρο 76, στοιχείο δ′, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου επιβάλλει στον προσφεύγοντα να εξειδικεύει στο δικόγραφο της προσφυγής του το αντικείμενο της διαφοράς. Κατά κανόνα, οι διάδικοι δεν μπορούν να μεταβάλλουν το αντικείμενο της διαφοράς κατά τη διάρκεια της δίκης· το δε βάσιμο της προσφυγής εξετάζεται μόνο σε σχέση με τα αιτήματα που περιλαμβάνονται στο εισαγωγικό της δίκης έγγραφο». Η γενική εισαγγελέας E. Sharpston παραπέμπει, συναφώς, στην απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 2010, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας (C-543/08, EU:C:2010:669, σκέψη 20 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[44] Βλ., συναφώς, διευκρινίσεις που περιλαμβάνονται στις προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση Ισπανία κατά Επιτροπής (C-114/17 P, EU:C:2018:309, σημείο 42 και υποσημείωση 23). Στις προτάσεις αυτές επισημαίνεται επίσης ότι πρόκειται για αποτροπή του ενδεχόμενου ο συντάκτης της προσβαλλομένης πράξεως να τροποποιήσει την προσβληθείσα ενώπιον του Δικαστηρίου πράξη ή να την αντικαταστήσει με νέα, με σκοπό να παρεμποδίσει την εξέλιξη της διαδικασίας.

[45] Βλ., όσον αφορά την εν λόγω ρύθμιση η οποία προσετέθη το 2015 στον Κανονισμό Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση Ισπανία κατά Επιτροπής (C-114/17 P, EU:C:2018:309, σκέψη 43 και υποσημείωση 24, στην οποία υπενθυμίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο επέτρεπε στον προσφεύγοντα να προσαρμόσει την προσφυγή του κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση).

SolarWorld κ.λπ. κατά Επιτροπής[46], το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή ως απαράδεκτη λόγω ελλείψεως εννόμου συμφέροντος και, με τη διάταξη της 21ης Νοεμβρίου 2019, ZW κατά ΕΤΕπ[47], λόγω εκπρόθεσμης άσκησης.

68. Όσον αφορά τη νομολογία που επικαλούνται οι αναιρεσείοντες, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2017, HX κατά Συμβουλίου[48], τα πραγματικά περιστατικά δεν είναι συγκρίσιμα. Ο εκπρόσωπος του HX πληροφορήθηκε την ύπαρξη της πράξης που τροποποιεί την προσβαλλόμενη με το εισαγωγικό δικόγραφο της δίκης πράξη κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και, λόγω των ασαφειών του κειμένου του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου στη γλώσσα διαδικασίας, δεν είχε επιβεβαιώσει εγγράφως τη βούλησή του να προσαρμόσει τα αιτήματα που προέβαλε κατά την εν λόγω επ' ακροατηρίου συζήτηση. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να επισημάνει στον προσφεύγοντα το σφάλμα του και να του δώσει τη δυνατότητα να το διορθώσει.

69. Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η δεύτερη μνημονευθείσα απόφαση, δηλαδή η απόφαση Spliethoff's Bevrachtingskantoor κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε επί των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου[49].

70. Λαμβανομένου υπόψη του γράμματος του άρθρου 86 και του πλαισίου εντός του οποίου έγινε δεκτή η δυνατότητα προσαρμογής της αρχικής προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, φρονώ ότι δεν είναι δυνατόν να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής του στις περιπτώσεις στις οποίες ο προσφεύγων εκτίμησε εσφαλμένως το περιεχόμενο της πράξης της οποίας αμφισβητεί τη νομιμότητα.

71. Καίτοι αντιλαμβάνομαι ότι το άρθρο 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου αποσκοπεί στην εκπλήρωση της επιταγής περί οικονομίας της δίκης, η οποία συνίσταται στην απαλλαγή του προσφεύγοντος από την υποχρέωση άσκησης νέας προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου με χωριστή διαδικασία, εντούτοις οι επιφυλάξεις μου στηρίζονται στη μεταβολή του αντικειμένου της διαφοράς με το υπόμνημα προσαρμογής, την οποία επισήμανε το Δικαστήριο στην απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Ισπανία κατά Επιτροπής[50].

72. Κατά τη μεταβολή της αρχικής προσφυγής απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή για τη διασφάλιση του κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρα της διαδικασίας[51]. Οι τυπικές προϋποθέσεις τις οποίες ορίζει το άρθρο 86 επιδιώκουν τον σκοπό αυτό.

73. Μολονότι μπορεί να γίνει δεκτό ότι το επίπεδο απαιτήσεων σχετικά με τις προϋποθέσεις αυτές προσαρμόζεται δεδομένου ότι ο προσδιορισμός της προσβαλλομένης πράξης μπορεί να προκύπτει εμμέσως από φράσεις που περιλαμβάνονται στο δικόγραφο της προσφυγής και από το σύνολο των εκεί εκτιθέμενων ισχυρισμών και δεδομένου ότι μια προσφυγή βάλλουσα τυπικά κατά πράξεως η οποία αποτελεί τμήμα μιας κατηγορίας πράξεων που συνιστούν ενιαίο σύνολο μπορεί να θεωρηθεί ότι βάλλει επίσης, στον βαθμό που κρίνεται αναγκαίο, κατά των λοιπών

46 T-507/13, EU:T:2015:23.

47 T-727/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2019:809.

48 C-423/16 P, EU:C:2017:848, σκέψη 21.

49 Πρβλ., επίσης, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση Ισπανία κατά Επιτροπής (C-114/17 P, EU:C:2018:309, υποσημείωση 36).

50 C-114/17 P, EU:C:2018:753. Βλ. σημείο 65 των παρουσών προτάσεων.

51 Βλ. απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2017, HX κατά Συμβουλίου (C-423/16 P, EU:C:2017:848, σκέψη 23).

πράξεων [52], οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να περιορίζονται αυστηρώς στις περιπτώσεις στις οποίες έχει τροποποιηθεί οριστική απόφαση.

74. Με άλλα λόγια, δεδομένου ότι οι διατάξεις του άρθρου 86 δεν έχουν την έννοια ότι άρουν τις αβεβαιότητες ως προς τη φύση και το περιεχόμενο των προσβαλλομένων πράξεων οι οποίες απορρέουν από το γράμμα τους και από το πλαίσιο στο οποίο αυτές εντάσσονται, μόνο μια ερμηνεία της έννοιας «πράξη δεκτική προσφυγής», λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων αυτών, διασφαλίζει, κατά τη γνώμη μου, αποτελεσματική δικαστική προστασία και ορθή απονομή της δικαιοσύνης [53].

75. Κατόπιν όλων των ανωτέρω εκτιμήσεων, φρονώ ότι ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί καθότι το Γενικό Δικαστήριο, εφαρμόζοντας ορθά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, έκρινε, καταρχήν, ότι είναι απαράδεκτα τα υπομνήματα προσαρμογής, τα οποία κατέθεσαν βάσει του άρθρου 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου και κατόπιν των ενστάσεων απαραδέκτου που προέβαλε το Κοινοβούλιο, οι νυν αναιρεσείοντες, πλην της E. Allione και του L. Torbesi, στις υποθέσεις T-396/19 και T-437/19, με αίτημα την ακύρωση κάθε άλλης προπαρασκευαστικής, μεταγενέστερης ή συναφούς με σχέδιο απόφασης πράξης, σημειώματος ή γνωστοποίησης.

### *Γ. Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται παραβίαση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως και πλάνη περί το δίκαιο κατά την εφαρμογή του άρθρου 126 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου*

#### *1. Επιχειρήματα των διαδίκων*

76. Οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι:

– το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να τους επιτρέψει να απαντήσουν στην ένσταση απαραδέκτου του υπομνήματος προσαρμογής την οποία προέβαλε το Κοινοβούλιο είτε απευθείας είτε με δεύτερη ανταλλαγή υπομνημάτων, και ότι

– οι αποφάσεις που έλαβε το Γενικό Δικαστήριο σχετικά με την εξέταση των ενστάσεων απαραδέκτου από κοινού με την ουσία της υπόθεσης και τα αιτήματα κατάθεσης υπομνημάτων που απηύθυνε στο Κοινοβούλιο καταδεικνύουν ότι το απαράδεκτο των προσφυγών δεν ήταν πρόδηλο.

77. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι:

– ο λόγος αυτός στερείται αντικειμένου όσον αφορά την E. Allione και τον L. Torbesi [54], οι οποίοι δεν κατέθεσαν υπόμνημα προσαρμογής·

– όπως προκύπτει από το άρθρο 86, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας του, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να ελέγξει αυτεπαγγέλτως το παραδεκτό του υπομνήματος προσαρμογής χωρίς να ζητήσει από τους προσφεύγοντες να υποβάλουν παρατηρήσεις, και

[52] Βλ. απόφαση της 8ης Ιουλίου 2020, Neda Industrial Group κατά Συμβουλίου (T-490/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:318, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[53] Βλ. σκέψεις 55 έως 57 των παρουσών προτάσεων.

[54] Πρέπει να πρόκειται για τον E. Melandri, βλ. σημείο 18 και υποσημείωση 12 των παρουσών προτάσεων.

– το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί επί του παραδεκτού προσφυγής οποτεδήποτε βάσει του άρθρου 126 του Κανονισμού αυτού, οι δε προγενέστερες διαδικαστικές αποφάσεις δεν ασκούν καμία επιρροή.

78. Απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Δικαστηρίου σχετικά με τη σημασία του άρθρου 86, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά την παραβίαση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι η διάταξη αυτή, η οποία παρέχει στο Γενικό Δικαστήριο τη δυνατότητα να εκτιμήσει τις προϋποθέσεις παραδεκτού του υπομνήματος προσαρμογής, δεν αποκλείει την κατ' αναλογίαν εφαρμογή του άρθρου 130, παράγραφος 4, του Κανονισμού αυτού προκειμένου ο αναιρεσείων να υποβάλει τις παρατηρήσεις του επί των επιχειρημάτων του αναιρεσίβλητου προς στήριξη της ενστάσεως απαραδέκτου που προέβαλε. Το Κοινοβούλιο υπογράμμισε ότι το Γενικό Δικαστήριο τήρησε την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως καθότι του παρέσχε προθεσμία για να απαντήσει στα υπομνήματα προσαρμογής και αποφάνθηκε επί του παραδεκτού των υπομνημάτων αυτών, βάσει της νομολογίας του, χωρίς ωστόσο να στηριχθεί στα επιχειρήματα των αμυντικών παρατηρήσεών του, τα οποία υπομνήσθηκαν στη σκέψη 65 της αναιρεσιβαλλομένης διάταξης.

*2. Εκτίμηση*

79. Το άρθρο 86, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου ορίζει ότι, «[χ]ωρίς να προδικάζει την απόφαση που θα λάβει το Γενικό Δικαστήριο επί του παραδεκτού του υπομνήματος προσαρμογής της προσφυγής, ο πρόεδρος τάσσει στον καθού προθεσμία για να απαντήσει στο υπόμνημα προσαρμογής».

80. Το άρθρο 130, παράγραφος 4, του Κανονισμού αυτού, σχετικά με τις ενστάσεις για τις οποίες εκδίδεται διάταξη, προβλέπει ότι, από την κατάθεση της αίτησης του καθού, με χωριστό δικόγραφο, με την οποία ζητείται από το Γενικό Δικαστήριο να αποφανθεί επί ενστάσεως απαραδέκτου χωρίς να εισέλθει στην ουσία, ο πρόεδρος τάσσει προθεσμία στον προσφεύγοντα για να υποβάλει γραπτώς τους ισχυρισμούς και τα αιτήματά του.

81. Εν προκειμένω, το Κοινοβούλιο προέβαλε ένσταση απαραδέκτου των υπομνημάτων προσαρμογής με τις παρατηρήσεις του που διαλαμβάνονται στη σκέψη 20 της αναιρεσιβαλλομένης διάταξης και στηρίζονται στο άρθρο 86, παράγραφος 6, του εν λόγω Κανονισμού. Από τη σκέψη 21 της διάταξης αυτής μπορεί να συναχθεί ότι αυτές κοινοποιήθηκαν στους αναιρεσείοντες μετά την κατάθεση των παρατηρήσεών τους επί των ενστάσεων απαραδέκτου που προέβαλε το Κοινοβούλιο κατά των προσφυγών, γεγονός που επιβεβαιώνεται από τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην υποσημείωση 3 της απάντησης των αναιρεσειόντων στην ερώτηση που τους έθεσε το Δικαστήριο.

82. Πρώτον, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 83 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, η προσφυγή και το υπόμνημα αντικρούσεως μπορούν να συμπληρωθούν από υπόμνημα απαντήσεως του προσφεύγοντος και από υπόμνημα ανταπαντήσεως του καθού, εκτός αν το Γενικό Δικαστήριο αποφασίσει ότι δεν απαιτείται δεύτερη ανταλλαγή υπομνημάτων διότι η δικογραφία είναι αρκούντως πλήρης. Η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου να επιτρέψει ή όχι στον προσφεύγοντα να καταθέσει υπόμνημα απαντήσεως κατ' εφαρμογήν της διάταξης αυτής εμπίπτει στη διακριτική ευχέρεια του Γενικού Δικαστηρίου[55].

[55] Βλ. διάταξη της 15ης Ιανουαρίου 2020, BS κατά Κοινοβουλίου [C-642/19 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2020:32, σκέψη 5 (γνώμη του γενικού εισαγγελέα P. Pikamäe, σημείο 7 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία)].

83. Δεύτερον, πρέπει να επισημανθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα υπομνήματα προσαρμογής είναι προδήλως απαράδεκτα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 126 του Κανονισμού Διαδικασίας.

84. Η διάταξη αυτή επιτρέπει στο Γενικό Δικαστήριο, το οποίο προέβη, είτε αυτεπαγγέλτως είτε βάσει των παρατηρήσεων που του υποβλήθηκαν προς αντίκρουση της προσφυγής, στην εξέταση του παραδεκτού προσφυγής, να αποφασίσει αν η προσφυγή είναι προδήλως απαράδεκτη, χωρίς να υποβάλει την εκτίμησή του προς συζήτηση στους διαδίκους και σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας που εκκρεμεί.

85. Επομένως, αν ο αναιρεσείων θεωρεί ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εφάρμοσε ορθώς την εν λόγω διάταξη, οφείλει να αμφισβητήσει την εκ μέρους του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου εκτίμηση των προϋποθέσεων από τις οποίες εξαρτάται η εφαρμογή της διατάξεως αυτής[56]. Μόνον οι λόγοι αναιρέσεως που βάλλουν κατά της αιτιολογίας του απαραδέκτου το οποίο δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο είναι λυσιτελείς.

86. Εν προκειμένω, η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στηρίζεται στην πάγια νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 66 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης. Ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως βάλλει κατά της αιτιολογίας αυτής.

87. Υπό τις συνθήκες αυτές, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει τον τρίτο λόγο αναιρέσεως ως αβάσιμο.

### *Δ. Επί της πρωτοδίκως ασκηθείσας προσφυγής*

88. Αν το Δικαστήριο αποφασίσει να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, τίθεται το ζήτημα της δυνατότητας του Δικαστηρίου να εκδικάσει το ίδιο την υπόθεση.

89. Κατά το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Δικαστήριο, σε περίπτωση αναίρεσης της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου, μπορεί είτε το ίδιο να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση, είτε να την αναπέμψει στο Γενικό Δικαστήριο για να την κρίνει.

90. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο δεν είναι σε θέση, σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας, να αποφανθεί επί της ουσίας των προσφυγών που άσκησαν οι νυν αναιρεσείοντες ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, δεδομένου ότι το τελευταίο αποφάνθηκε μόνον επί της ενστάσεως απαραδέκτου που προέβαλε το Κοινοβούλιο.

91. Αντιθέτως, το Δικαστήριο έχει στη διάθεσή του τα στοιχεία που είναι απαραίτητα προκειμένου να αποφανθεί αμετάκλητα επί της ενστάσεως απαραδέκτου[57].

92. Ως εκ τούτου, προτείνω στο Δικαστήριο να κρίνει ότι η εν λόγω ένσταση απαραδέκτου, η οποία στηρίζεται στο γεγονός ότι δεν μπορεί να ασκηθεί προσφυγή ακυρώσεως κατά των επίμαχων σημειωμάτων, πρέπει να απορριφθεί.

[56] Βλ. διάταξη της 15ης Ιανουαρίου 2020, BS κατά Κοινοβουλίου [C-642/19 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2020:32, σκέψη 5 (γνώμη του γενικού εισαγγελέα P. Pikamäe, σημείο 10 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία)].

[57] Βλ. αποφάσεις της 9ης Ιουλίου 2009, 3F κατά Επιτροπής (C-319/07 P, EU:C:2009:435, σκέψη 98), και της 13ης Οκτωβρίου 2011, Deutsche Post και Γερμανία κατά Επιτροπής (C-463/10 P και C-475/10 P, EU:C:2011:656, σκέψη 78). Βλ., επίσης, απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2019, Συμβούλιο κατά Growth Energy και Renewable Fuels Association (C-465/16 P, EU:C:2019:155, σκέψη 128).

93. Συνεπώς, η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου να εξεταστούν οι προσφυγές των νυν αναιρεσειόντων με αίτημα την ακύρωση των επίμαχων σημειωμάτων.

## VII. Επί των δικαστικών εξόδων

94. Δεδομένης της αναπομπής της υπόθεσης ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, πρέπει το Δικαστήριο να επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα που σχετίζονται με την ενώπιον του αναιρετική διαδικασία.

## VIII. Πρόταση

95. Κατόπιν των ανωτέρω εκτιμήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο:

– να αναιρέσει τη διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 3ης Ιουλίου 2020, Tognoli κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου (Τ-395/19, Τ-396/19, Τ-405/19, Τ-408/19, Τ-419/19, Τ-423/19, Τ-424/19, Τ-428/19, Τ-433/19, Τ-437/19, Τ-443/19, Τ-455/19, Τ-458/19 έως Τ-462/19, Τ-464/19, Τ-469/19 και Τ-477/19, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:302)·

– να απορρίψει την ένσταση απαραδέκτου την οποία προέβαλε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου·

– να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί των αιτημάτων του Carlo Tognoli και των λοιπών αναιρεσειόντων περί ακυρώσεως των σημειωμάτων της 11ης Απριλίου 2019, τα οποία εξέδωσε ο προϊστάμενος της μονάδας «Αποζημιώσεις και Κοινωνικά Δικαιώματα των Βουλευτών» της Γενικής Διεύθυνσης (ΓΔ) Οικονομικών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την προσαρμογή του ποσού των συντάξεων που αυτοί λαμβάνουν κατόπιν της έναρξης ισχύος, την 1η Ιανουαρίου 2019, της απόφασης 14/2018 του Ufficio di Presidenza della Camera dei deputati (προεδρείου της Βουλής, Ιταλία), και

– να επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα.